

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR

Materiály na rokovanie HSR SR
Dňa 23. septembra 2019

č. 7)

Stanovisko k návrhu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Erika Tomáša a Roberta Fica na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (tlač 1624)

Všeobecne k návrhu:

Na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky predkladajú poslanci Národnej rady Slovenskej republiky návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

Cieľom predloženého návrhu zákona je zmeniť postup určovania minimálnej mzdy na príslušný kalendárny rok z dôvodu posilnenia záväzkov a zásad vyplývajúcich z medzinárodných dokumentov a Ústavy Slovenskej republiky.

Slovenská republika je v otázke minimálnej mzdy viazaná čl. 4 ods. 1 revidovanej Európskej sociálnej charty. Ide o záväzok „priznať pracovníkom právo na odmenu, ktorá zabezpečí im a ich rodinám dôstojnú životnú úroveň“. Otázka minimálnej mzdy je zmienená aj v zásade 6 Európskeho piliera sociálnych práv, ktorý môže byť podkladom na vytvorenie pravidiel európskej minimálnej mzdy. Podľa bodu 6 piliera „Pracovníci majú právo na spravodlivé mzdy, ktoré umožňujú dôstojnú životnú úroveň. Treba zaručiť primerané minimálne mzdy, ktoré vzhľadom na vnútroštátne hospodárske a sociálne podmienky zabezpečia uspokojenie potrieb pracovníkov a ich rodín, pri zachovaní prístupu k zamestnanosti a stimulov na hľadanie práce. Treba zamedziť chudobe pracujúcich.“. Obdobný záväzok vyplýva aj z čl. 36 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa čl. 36 ods. 1 písm. a) „Zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Zákon im zabezpečuje najmä právo na odmenu za vykonanú prácu, dostatočnú na to, aby im umožnila dôstojnú životnú úroveň.“. Pre tieto účely v čl. 36 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ustanovuje, že „Každý zamestnanec má právo, aby jeho odmena za vykonanú prácu nebola nižšia ako minimálna mzda. Podrobnosti o úprave minimálnej mzdy ustanoví zákon.“.

Cieľom návrhu zmeny zákona je teda zohľadniť tieto zásady, ktoré zdôrazňujú potrebu primeranej výšky minimálnej mzdy a kontext dôstojnej životnej úrovne (osobitne pokiaľ ide o dodržiavanie čl. 4 ods. 1 revidovanej Európskej sociálnej charty), a tým posilniť postavenie minimálnej mzdy ako ústavného práva zamestnanca. Zároveň sa navrhuje aj posilnenie úlohy zástupcov zamestnávateľov a zástupcov zamestnancov v rámci tohto procesu, pretože ich dohoda o sume mesačnej minimálnej mzdy bude záväzná. V neposlednom rade návrh zákona zabezpečuje aj predvídateľnosť sumy mesačnej minimálnej mzdy na nasledujúci kalendárny rok, ak k dohode zástupcov zamestnávateľov a zástupcov zamestnancov nedôjde.

Navrhované znenie ponecháva zástupcom zamestnávateľov a zástupcom zamestnancov autonómiu, pokiaľ ide o rokovanie a dohodu o sume mesačnej minimálnej mzdy na nasledujúci kalendárny rok. Pokiaľ k dohode zástupcov zamestnávateľov a zástupcov zamestnancov dôjde do 15. júla alebo na rokovaní Hospodárskej a sociálnej rady SR do 31. augusta, mesačná minimálna mzda na nasledujúci kalendárny rok je určená ich dohodou.

Ak k takejto dohode zástupcov zamestnávateľov a zástupcov zamestnancov nedôjde, použije sa vzorec predvídaný zákonom. Jeho základom bude priemerná mesačná nominálna mzda zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zverejnená Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa určuje suma mesačnej minimálnej mzdy. Mesačná minimálna mzda bude 60 % tejto sumy. Určenie takéhoto základu (priemernej mesačnej mzdy za kalendárny rok, ktorý dva roky

predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa minimálna mzda určuje) pre určenie mesačnej minimálnej mzdy vychádza zo skutočnosti, že predmetná suma je v čase približného začatia rokovania zástupcov zamestnávateľov a zástupcov zamestnancov už známa, keďže ju Štatistický úrad Slovenskej republiky zverejňuje v priebehu mesiaca marec. Z tohto hľadiska sa nemusí vychádzať z odhadov sumy, ktorá sa skutočne zistí až o dva roky.

V oboch prípadoch sa navrhuje, aby sa suma minimálnej mzdy určila celým číslom.

Navrhuje sa, aby sumu mesačnej minimálnej mzdy a sumu hodinovej minimálnej mzdy následne Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR zverejnilo oznámením v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, aby si verejnosť túto sumu nemusela počítať sama (hoci údaje sú verejne dostupné), resp. hľadať informáciu o dohode zástupcov zamestnancov a zástupcov zamestnávateľov.

Stanovisko AZZZ SR :

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky zásadne nesúhlasí s uvedeným návrhom.

Zamestnávatelia dlhodobo žiadajú otvoriť rokovania o novom mechanizme, na základe ktorého by sa minimálna mzda pravidelne na základe vopred stanovených ukazovateľov upravovala, nemôžeme však súhlasiť s tým, aby sa odvíjal iba od priemernej mzdy. Nový mechanizmus by mal zohľadňovať viaceré ekonomické veličiny, nielen priemernú mzdu, ale napr. aj produktivitu práce, či infláciu. Vzorec by mal byť predmetom odborných diskusií, sme však toho názoru, že minimálna mzda by sa mala odvíjať od mediánovej mzdy, ktorá sa javí ako presnejší štatistický ukazovateľ. Žiaľ, téma minimálnej mzdy prestala byť v poslednom období odbornou témou a stala sa politickou témou.

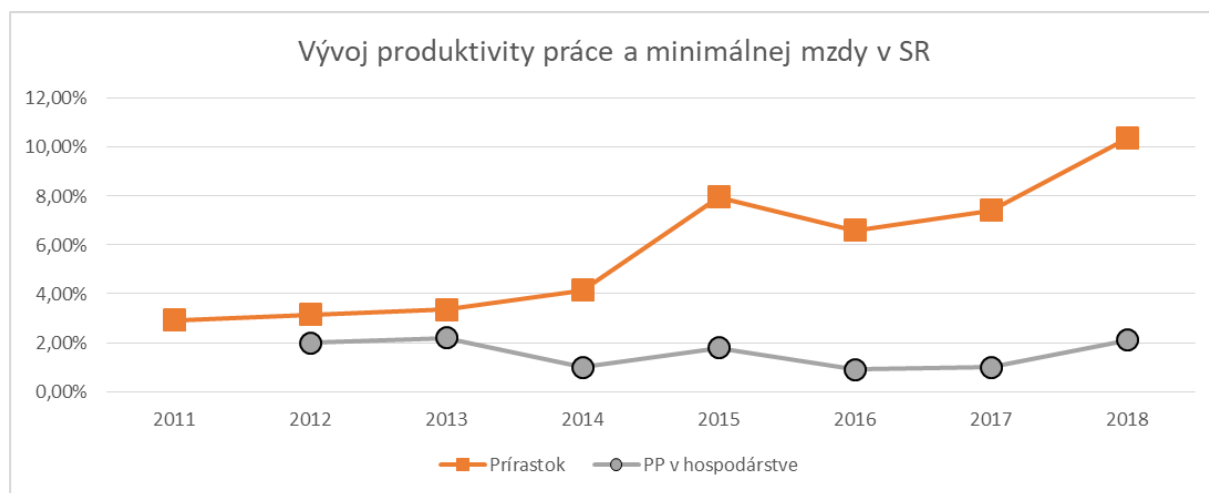
Ani najvyspelejšie európske ekonomiky nedosahujú hodnotu minimálnej mzdy vo výške 60% z priemernej mzdy, preto by sa k jej výške malo prihliadať zodpovedne. Ak má byť cieľom zvyšovanie príjmov nízkopríjmových skupín, tak na to je riešením zvýšenie nezdaniteľnej časti dane, jej naviazanie na rast minimálnej mzdy tak, aby práve nízkopríjmové skupiny neboli oveľa viac zdaňované každým zvýšením minimálnej mzdy. Pomer minimálnej a priemernej hrubej mzdy vo vyspelých ekonomikách západnej Európy dosahuje 42-48%. Všetko nad týmto pomerom ohrozuje rozvoj hospodárstva a zamestnanosť predovšetkým v nízkorozvinutých regiónoch a nízkopríjmových sektoroch.

Inštitút minimálnej mzdy je dôležitá ekonomická kategória, ktorá má významný vplyv na celkový ekonomický rast hospodárstva a predovšetkým na zamestnanosť. Zjednodušene povedané, čím bude minimálna mzda menej kopírovať výkonnosť hospodárstva a prípadne stanovená nad jej možnosti, tým viac bude brániť rozvoju podnikania, či už v rámci konkrétneho regiónu, resp. priemyselného odvetvia. Takže ekonomicky nie je dôležitá jej absolútna hodnota, ale jej podiel na priemernej mzde tak, aby tento podiel dostatočne odborne a citlivo reflektoval na výkonnosť ekonomiky, ale zároveň netlmil rozvoj v jednotlivých jej odvetviach, či sektoroch alebo nelikvidoval zamestnanosť v jej najmenej rozvinutých regiónoch. Ak sa z tohto pohľadu pozrieme na tie najvýkonnejšie ekonomiky vidíme podiel na úrovni medzi 40-50% (Nemecko, Francúzsko...), kde priemerné mzdy však presahujú vysoko 2000 €. Podľa prognózy IFP MF SR z 19. júna 2019 sa očakáva na rok 2019 priemerná mzda na úrovni 1 081 €. Navrhovaný vzorec by tak vysoko tieto krajiny spomínaným podielom preskočil so všetkými vyššie uvedenými negatívnymi vplyvmi na jeho hospodárstvo. Ak by sme ho použili na výpočet minimálnej mzdy pre rok 2021, tak minimálna mzda v roku 2021 by predstavovala sumu 648,60 €. V roku 2022 by už minimálna mzda bola vo výške 687,60 € a v roku 2023 potom 725,40 €. Pri priemernej mesačnej nominálnej mzde zamestnanca v hospodárstve SR vychádzame z aktuálnej strednodobej predikcie makroekonomických ukazovateľov NBS P2Q-2019 (za rok 2019 „1081€“ ako podklad pre výpočet na rok 2021, za rok 2020 „1146 €“, za rok 2021 „1209 €“).

Na základe uvedeného zastávame názor, že navrhovaný zákon prakticky znefunkčňuje účinný a reálny sociálny dialóg o minimálnej mzde. Tvrdenie predkladateľov, že navrhované znenie ponecháva zástupcom zamestnávateľov a zástupcom zamestnancov autonómiu, pokiaľ ide o rokovanie a dohodu o sume mesačnej minimálnej mzdy na nasledujúci kalendárny rok, je iba čisto formálne, nakoľko prijatím uvedeného návrhu by došlo k zásadnému zvýhodneniu sociálneho partnera na strane zamestnancov.

Podľa štatistických údajov za rok 2017, priemerná hrubá mzda je počítaná za všetky odvetvia kde sa priemerne mzdy pohybujú v rozsahu od 640 € (reštauračné služby, výroba textilu...) až po 2050 € (informačné technológie) – samozrejme približne rovnako je tento rozsah tvorený podľa jednotlivých krajov (významné nižšie sú východoslovenské kraje). A tak kým navrhovaná minimálna mzda tvorí iba menšiu časť priemernej hrubej mzdy a teda má zanedbateľný vplyv na dobre platené sektory (u IT je to cca 30% z priemernej mzdy) u nízko honorovaných sektorov ako spomínané reštauračné služby (ale aj mnoho ďalších) to predstavuje takmer 100%! Navyše existuje obrovský rozdiel medzi priemernou mzdou dosahovanou v regiónoch východného a stredného Slovenska a napr. Bratislavou. Práve v týchto regiónoch by ľudia, ktorí tu musia zostať z rôznych, napr. rodinných dôvodov chceli tiež prácu, ale miestny podnikateľ pri tak vysokej miere minimálnej mzdy si ju jednoducho nemôže dovoliť vytvoriť a zaplatiť. Navyše sme jedinou krajinou v Európe, ktorá má nielen vysokú minimálnu mzdu v pomere k priemerne dosahovanej, ale na minimálnu mzdu sú u nás naviazané všetky ostatné mzdy a príplatky, ktoré podnikateľ musí zaplatiť vo všetkých ostatných mzdových triedach, resp. tzv. stupňoch náročnosti, keďže zákon predpisuje v najvyššej triede min. 100%ný rozdiel voči minimálnej mzde a zároveň si nemôže dovoliť neodstupňovať rozdiel v zárobkoch u kvalifikovanejších pracovníkov. Navyše v posledných troch rokoch došlo k enormnému nárastu príplatkov a prijatiu ďalších obligatórných benefitov ako sú napr. rekreačné poukazy.

Pre informáciu uvádzame graf nárastu výkonnosti slovenskej ekonomiky (produktivita práce) a vývoja minimálnej mzdy:

Ten rozdiel za posledné roky je až zarážajúci a svedčí o absolútnom nesúlade medzi nárastom minimálnej mzdy a produktivitou práce.

V tejto súvislosti je namieste poznamenať, že slovenskej ekonomike sa posledné obdobie darilo a bola v dobrej kondícii. Treba povedať áno, z pohľadu dynamického nárastu HDP v SR v posledných rokoch sa to dá takto interpretovať. Musíme si však rozobrať z čoho prichádza uvedený nárast, samozrejme predovšetkým z priemyslu. Rastie však náš priemysel rovnomerne cez všetky sektory? A vytvárajú sa pracovné miesta rovnomerne vo všetkých krajoch a sektoroch? V prípade, že chceme odpovedať čestne na tieto otázky zistíme, že :

- drvivá časť nárastu pochádza z predovšetkým zahraničných investícií a v dvoch sektoroch – automobilového a elektrotechnického priemyslu
- tieto však nie sú zamestnávateľom väčšiny ale iba značnej menšiny(menej ako 30%) celkového počtu slovenských zamestnancov

Preto keď sa hovorí o dynamickom raste treba chápať jednoduchú matematiku, že keď nadpriemerne rastie podpriemerný počet sektorov, musí nadpriemerný počet sektorov podpriemerne rásť alebo dokonca byť v strate. A to je prípad väčšiny, najmä malých a stredných podnikov a živnostníkov zamestnávajúcich celkovo takmer 70% všetkých zamestnancov súkromného sektora na Slovensku! Podľa správy o výsledkoch testu malých a stredných podnikov sa len navrhované zvýšenie na 580 euro v roku 2020 bude týkať takmer 28-tisíc zamestnávateľov ako samostatne zárobkovo činných osôb a ďalších 27-tisíc právnických osôb, ktoré sú malými a strednými podnikmi s menej ako 250 zamestnancami, pričom mzdové náklady im stúpnu o vyše 100 miliónov eur. Aký potom bude mať dopad navýšenie pri uplatnení navrhovaného vzorca?

Z toho vyplýva nutnosť zodpovedne a odborne pristupovať k minimálnej mzde na Slovensku, a to najmä v súčasnom období, ktoré je poznačené obchodnou vojnou medzi USA a Čínou, ktorá poškodí najmä EÚ, tvrdým Brexitom, pričom prvé vážne príznaky vidíme už dnes v podobe historického poklesu britskej, ale aj nemeckej ekonomiky, na ktorú je slovenské hospodárstvo extrémne naviazané.

Ako sme uviedli už v stanovisku k návrhu nariadenia vlády SR úpravy sumy mesačnej minimálnej mzdy na rok 2020 vo výške **580 € mesačne** (3,333 € na hodinu), treba podotknúť, že vo väčších firmách sa náklady zvyšovaním minimálnej mzdy dvíhajú o milióny EUR, ktoré sú najmä v hrozbe ekonomickej recesie potrebné na investície. Je nepochybné, že minimálna mzda na Slovensku rastie rekordným tempom, a s ňou tak rastú aj náklady zamestnávateľov. Minimálna hodinová mzda ovplyvňuje výšku príplatkov a kompenzácií za prácu v noci, cez víkend, za nadčasovú prácu či za sťažený výkon práce. Z povahy podnikateľskej činnosti množstva spoločností vyplýva, že ich zamestnanci pracujú v nepretržitej prevádzke 7 dní v týždni, čo je dané ich zameraním a štruktúrou priemyslu v SR. Pre tieto spoločnosti môže byť takýto nárast mzdových nákladov v dôsledku skokového navýšenia minimálnej mzdy a príplatkov na ňu nadviazaných ekonomicky neudržateľný. Takéto neprimerané zvyšovanie minimálnej mzdy dostáva hospodárenie spoločností pod extrémny tlak, nakoľko tieto sú nútené obmedziť svoje investície do svojho ďalšieho rozvoja, ako aj obmedziť investície do svojich technologických zariadení, čoho dôsledkom bude ich strata konkurencieschopnosti, čo samozrejme môže viesť a s veľkou pravdepodobnosťou povedie aj k z níženiu počtu zamestnancov.

Budeme sa opakovať, ale sme toho názoru, že vývoj slovenskej ekonomiky neumožňuje prijatie predmetného návrhu. Jeho prijatie považujeme za zbytočný hazard, nakoľko prichádza v čase, keď všetky ekonomické indikátory hovoria o spomalení svetovej ekonomiky i ekonomiky eurozóny. Viaceré ekonomické predikcie a prognózy (Medzinárodného menového fondu, Európskej centrálnej banky, OECD, SAXO Bank, ale aj ministerstva financií SR) jasne naznačujú nielen zhoršenie ekonomického vývoja, ale cca 80 % pravdepodobnosť recesie ekonomiky EÚ. Ukazujú to najmä nové štatistiky poklesu hospodárskeho rastu v Nemecku, Veľkej Británii a ďalších krajinách EÚ, ku ktorým sa aktuálne pridala aj Slovenská ekonomika (jej previazanosť na tieto krajiny je enormná dominantným podielom exportu na HDP a dominantným podielom exportu práve do týchto krajín) šokujúcim poklesom rastu HDP z očakávaných 3,4 na 1,9 %! Postupne bude dochádzať k ďalšiemu ochladzovaniu ekonomiky a negatívny dopad historického nárastu minimálnej mzdy sa ukáže práve v časoch, keď zamestnávateľia budú čeliť poklesu objednávok a budú prehodnocovať každé jedno euro. Je veľmi pravdepodobné, že spomalenie ekonomiky spolu s vysokými mzdovými nákladmi zamestnávateľom spôsobí silný nárast nezamestnanosti a zníži objem výroby vo fabrikách. Už teraz máme konkrétne príklady a signály z priemyselných sektorov ukazujúce, že takto dramatické navýšenie minimálnej mzdy spôsobí významný prepád konkurencieschopnosti slovenského priemyslu s fatálnym dopadom predovšetkým na slovenské malé a stredné podniky, ktoré zamestnávajú dve tretiny všetkých zamestnancov v priemysle a spôsobia nevyhnutné prepúšťanie zamestnancov a spolu s veľkými podnikmi bude mať silne negatívny dopad na štátny rozpočet. Ako sme uviedli už vyššie, neuvážene a skokovité zvýšenie minimálnej mzdy považujeme za hrozbu aj vzhľadom na napojenie minimálnej mzdy na výpočet výšky príplatkov za prácu a na § 124 Zákonníka práce. Sme jediná krajina v EÚ s kumuláciou naviazanosti minimálnej mzdy na všetky stupne náročnosti, resp. tarifné stupne a príplatky v enormnej výške.

Záver :

AZZZ SR **zásadne nesúhlasí** s predmetným návrhom a neodporúča ho na ďalšie legislatívne konanie. V súčasnej situácii ho považujeme za obrovský hazard nielen pre slovenský priemysel, ale následne a možno predovšetkým pre štátny rozpočet SR. Súčasne žiadame otvoriť rokovania o **novom mechanizme**, na základe ktorého by sa minimálna mzda pravidelne na základe vopred stanovených ukazovateľov upravovala, nový mechanizmus by však mal zohľadňovať viaceré ekonomické veličiny, nielen priemernú mzdu, ale napr. aj produktivitu práce, či infláciu. Mal by byť predmetom odborných diskusií, sme však toho názoru, že minimálna mzda by sa mala odvíjať od mediánovej mzdy, ktorá sa javí ako presnejší štatistický ukazovateľ. Súčasne žiadame oddelenie príplatkov obsiahnutých v Zákonníku práce od minimálnej mzdy ako aj diskusiu o zvýšení nezdaniiteľnej časti základu dane na úroveň minimálnej mzdy.